

Sygn. akt II USKP 115/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka (przewodniczący)

SSN Jarosław Sobutka

SSN Robert Stefanicki (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania E. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Zielonej Górze
o emeryturę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 22 marca 2023 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z dnia 29 czerwca 2021 r., sygn. akt III AUa 250/21,

**1. uchyla zaskarżony wyrok oraz zmienia poprzedzający go
wyrok Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 25 stycznia
2021 r., IV U 1965/20 i oddala odwołanie,**

**2. odstępuje od obciążania ubezpieczonego E. S. na rzecz
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zielonej Górze
kosztami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zielonej Górze decyzją z dnia 1 października 2020 r. przyznał E. S. emeryturę od 1 lipca 2020 r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Zakład zawiesił wypłatę emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z uwagi na zbieg z prawem do innego świadczenia, powołując się na art. 95 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Wojskowe Biuro Emerytalne, decyzją z dnia 27 listopada 1990 r., przyznało wnioskodawcy E. S. prawo do emerytury wojskowej od dnia 31 maja 1990 r. Do wysługi emerytalnej zaliczono okres służby wojskowej od dnia 20 października 1965 r. do dnia 30 maja 1990 r., tj. 24 lata, 7 miesięcy i 11 dni. Emerytura wojskowa była następnie podwyższana i waloryzowana kolejnymi decyzjami Wojskowego Biura Emerytalnego.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze, IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych na skutek odwołania E.S. wyrokiem z dnia 25 stycznia 2021 r. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zielonej Górze w ten sposób, że podjął wypłatę emerytury przyznanej od dnia 1 lipca 2020 r. Przedmiot sporu sprowadzał się do kwestii, czy emerytura przyznana przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych podlega zawieszeniu z uwagi na pobieranie przez wnioskodawcę emerytury wojskowej. Sąd Okręgowy w pełni zaaprobował rozważania Sądu Najwyższego zawarte w wyroku z dnia 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17 uznając, że zgodnie z wykładnią przedstawioną przez Sąd Najwyższy, znajdującą bezpośrednie przełożenie na realia niniejszej sprawy, E. S. nie powinien być pozbawiony prawa do pobierania dwóch świadczeń emerytalnych, tj. z zabezpieczenia wojskowego i z ubezpieczenia emerytalnego, na które uiszczał składki.

Na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zielonej Górze od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 25 stycznia 2021 r. Sąd Apelacyjny w Poznaniu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 29 czerwca 2021 r. oddalił apelację i zasądził na rzecz E. S. zwrot kosztów zastępstwa prawnego w postępowaniu apelacyjnym. Sąd Apelacyjny przyjął za podstawę rozstrzygnięcia stan faktyczny ustalony przez Sąd I instancji, traktując go

jako niesporny. W zakresie zastosowanych przepisów prawa materialnego Sąd Apelacyjny podzielił ocenę prawną dokonaną przez Sąd Okręgowy.

Sąd Apelacyjny wskazał na ugruntowane stanowisko wyrażone w orzecznictwie w wyroku Sądu Najwyższego z 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17 oraz wyrokach Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 23 stycznia 2020 r., III AUa 333/19 oraz Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 26 lipca 2019 r., III AUa 1045/18, w których dokonując wykładni art. 95 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych jednoznacznie wyrażono stanowisko, że o wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia nie decyduje zatem data przyjęcia do służby, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego. W ocenie Sądu II instancji powoływanie się przez apelującego na ugruntowane stanowisko orzecznicze świadczy wręcz o tym, że jego apelacja jest kompletnie niezasadna. Sąd Apelacyjny podkreślił, że w przypadku żołnierzy, którzy pozostawali w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r.:

a) jeśli żołnierz ma możliwość obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego poprzez złożenie wniosku o *doliczenie po zwolnieniu ze służby wojskowej okresów składkowych i nieskładkowych*, które mogą one zwiększyć podstawę wymiaru emerytury do 75%, czyli *wykorzystanie stażu „cywilnego” w emeryturze wojskowej* (przy czym ten „brak możliwości” nie występuje wtedy, gdy emeryt wojskowy nie decyduje się na złożenie wniosku), to w takim przypadku obowiązuje zasada jednego świadczenia (art. 95 ust. 2 i art. 98 ust. 1 ustawy emerytalnej oraz art. 7 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin). A więc nie wykorzystując prawa do obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego poprzez doliczenie stażu „cywilnego” w emeryturze wojskowej i uzyskania w ten sposób zwiększenia podstawy wymiaru emerytury do 75%, taki emeryt wojskowy pozbawiony jest prawa do obliczenia emerytury powszechnej z uwzględnieniem stażu cywilnego *okresów składkowych i nieskładkowych po zwolnieniu ze służby wojskowej, które mogą zwiększyć podstawę wymiaru emerytury wojskowej do 75%*.

b) jeśli żołnierz nie ma możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego poprzez złożenie wniosku o doliczenie po zwolnieniu ze służby wojskowej okresów składkowych i nieskładkowych, które mogą zwiększyć podstawę wymiaru emerytury do 75%, bo długa służba i wzrosty emerytury z tytułu szczególnych właściwości służby (art. 15 ust. 2 i 3) lub z tytułu inwalidztwa wojskowego (art. 15 ust. 4), przy spłaszczeniu podstawy wymiaru emerytury wojskowej do maksymalnie 75% (art. 18 ust. 1) powodują, że cywilne” okresy ubezpieczenia w żaden sposób nie zwiększają świadczenia, to taka sytuacja uzasadnia prawo do pobierania dwóch emerytur „wypracowanych” niezależnie od siebie. Jak wskazał Sąd Najwyższy, o wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia nie decyduje data przyjęcia do służby, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu „cywilnego” stażu emerytalnego. W takim przypadku emeryt wojskowy, niezależnie od swojej woli, nie ma prawnej możliwości skonsumowania żadnego „cywilnego” okresu ubezpieczenia w wojskowej emeryturze. Wówczas obliczenie emerytury wojskowej następuje z uwzględnieniem wyłącznie służby wojskowej, co z kolei uzasadnia prawo do pobierania dwóch emerytur „wypracowanych” niezależnie od siebie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie zachodzi sytuacja opisana powyżej w punkcie b) i bez znaczenia jest to, iż odwołujący występował do Wojskowego Biura Emerytalnego o doliczenie wysługi emerytalnej do emerytury wojskowej, okresów zatrudnienia cywilnego po ustaniu służby wojskowej, skoro takie okresy w żaden sposób nie wpływały na wysokość emerytury wojskowej. Innymi słowy, nie zostały skonsumowane w wysokości emerytury wojskowej. Takim uwarunkowaniem jest właśnie sytuacja, w której powołane powyżej orzecznictwo podkreśla, iż w takim przypadku emeryt wojskowy, niezależnie od swojej woli, nie ma prawnej możliwości skonsumowania żadnego „cywilnego” okresu ubezpieczenia w wojskowej emeryturze.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 29 czerwca 2021 r. złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zielonej Górze, zaskarżając wyrok w całości i wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz uchylenie zaskarżonego wyroku, poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z 25 stycznia 2021 r., a także orzeczenie co

do istoty sprawy poprzez oddalenie odwołania oraz zasądzenie od Odwołującego na rzecz organu pozwanego kosztów postępowania kasacyjnego ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, przy uwzględnieniu kosztów dotychczasowego postępowania.

W podstawach skargi kasacyjnej organ rentowy wskazał na naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 95 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w związku z art. 2 ust. 2 tej ustawy oraz w związku z art. 15a ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (Dz.U. z 2020 r., poz. 586) poprzez ich niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że skoro Odwołujący nabył prawo do emerytury wojskowej i emerytury powszechnej, gdyż okresy zatrudnienia cywilnego zostały wypracowane po odbyciu służby wojskowej i nie były uwzględnione ani do prawa, ani wysokości emerytury wojskowej, to taka sytuacja uprawnia do pobierania dwóch emerytur „wypracowanych niezależnie od siebie” oraz art. 32 Konstytucji RP i określonej w nim konstytucyjnej zasady równości przez taką interpretację art. 95 ust. 1 i 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zw. z art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, która pozwala wypłacać dwa świadczenia również osobom (żołnierzom) nieprzewidzianym w uregulowanym tam wyjątku, tj. osobom powołanym do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy przed dniem 1 stycznia 1999 r., i to tylko dlatego, że z racji składników przyjętych do ustalenia wysokości emerytury wojskowej, osiągnęli jej maksymalny poziom 75%.

Organ rentowy wskazał również, że stosownie do treści art. 15a ww. ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin emerytura dla żołnierza, który został powołany do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r., wynosi 40% podstawy jej wymiaru za 15 lat służby i wzrasta według zasad określonych w art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 1a-5. Z kolei art. 18e dotyczy żołnierzy powołanych do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 2012 r. Natomiast odwołujący nie należy do żadnej z grup, określonych w art. 15a i 18e ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych, ponieważ do służby wojskowej został powołany z dniem 20

października 1965 r. do dnia 30 maja 1990 r., tj. przed dniem 1 stycznia 1999 r. W ocenie skarżącego brak było podstaw do przyjęcia, że skoro emerytura wojskowa nie mogła ulec podwyższeniu z tytułu „cywilnych” okresów ubezpieczenia (składkowych) z uwagi na osiągnięcie kwoty tego świadczenia w maksymalnej wysokości (75% podstawy wymiaru), to może dojść do kumulacji świadczeń. Wyjątek od zasady pobierania jednego świadczenia, uregulowany w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej ma zastosowanie tylko do żołnierzy powołanych po raz pierwszy do służby wojskowej po dniu 1 stycznia 1999 r. (art. 15a ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych). Tymczasem odwołujący został powołany do służby wojskowej przed dniem 1 stycznia 1999 r., od dnia 20 października 1965 r. do dnia 30 maja 1990 r.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną E. S. wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ewentualnie, a na wypadek przyjęcia skargi o jej oddalenie jako bezzasadnej i o zasądzenie od organu kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna opiera się na uzasadnionych podstawach, które doprowadziły do: uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 21 czerwca 2021 r., poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 25 stycznia 2021 r., a także orzeczenie co do istoty sprawy poprzez oddalenie odwołania.

Wymaga podkreślenia, że wykładnia art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, a w szczególności użytego w tym przepisie zwrotu "z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa lub policyjna została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin lub w art. 15a lub art. 15d lub art. 18e ustawy..." (zaopatrzeniowej), była w dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przedmiotem rozbieżności, czego przykładem jest pogląd wyrażony w powołanym zarówno przez Sąd pierwszej, jak i drugiej instancji wyroku z dnia 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17 (OSNP 2019 nr 9, poz. 114), w którym wyjaśniono, że

użyte w 95 ust. 2 ustawy emerytalnej sformułowanie "emerytura (...) obliczona według zasad określonych w art. 15a albo art. 18e ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych" oznacza odwołanie się do zasad obliczenia emerytury wojskowej określonych w tych przepisach, a więc z uwzględnieniem wyłącznie służby wojskowej, co z kolei uzasadnia prawo do pobierania dwóch emerytur "wypracowanych" niezależnie od siebie. Zatem o wyjątku od zasady pobierania jednego świadczenia nie decyduje data przyjęcia do służby, ale brak możliwości obliczenia emerytury wojskowej przy uwzględnieniu "cywilnego" stażu emerytalnego.

Należy jednak zauważyć, że we wcześniejszym orzecznictwie zajmowano jednak odmienne stanowisko. W uzasadnieniu uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2010 r., II UZP 10/09 (OSNP 2010 nr 17-18, poz. 215) oraz w wyrokach: z dnia 8 maja 2012 r., II UK 237/11 (OSNP 2013 nr 7-8, poz. 91) oraz z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 223/13 (LEX nr 1394110), stwierdzono bowiem, że zasada pobierania jednego świadczenia (wyższego lub wybranego przez uprawnionego) w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń (art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej) dotyczy również zbiegu prawa do emerytury lub renty określonych w tej ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w ustawie zaopatrzeniowej. Świadczeniobiorca, który pozostawał w zawodowej służbie wojskowej przed dniem 2 stycznia 1999 r., uprawniony do renty wojskowej i pobierający to świadczenie, nie może więc jednocześnie pobierać świadczenia powszechnego, mimo że spełnił warunki do jego nabycia i prawo to zostało mu przyznane.

Podobna rozbieżność na tle wykładni art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej ujawniła się także w orzeczeniach Sądów powszechnych. Została ona jednak rozstrzygnięta, ponieważ Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 15 grudnia 2021 r., III UZP 7/21 (LEX nr 3274620) wyjaśnił, że ubezpieczonemu, który pozostawał w zawodowej służbie wojskowej przed dniem 2 stycznia 1999 r. i pobiera emeryturę wojskową wynoszącą 75% podstawy jej wymiaru obliczoną bez uwzględnienia okresów składkowych i nieskładkowych, z którego tytułu jest uprawniony również do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez niego (art. 95 ust. 1 i 2

ustawy emerytalnej w związku z art. 7 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin). Sąd Najwyższy w powiększonym składzie stwierdził między innymi, że wykładnia będącego przedmiotem analizy zwrotu, dokonywana z uwzględnieniem reguł gramatycznych, musi prowadzić do wniosku, że uprawnione jest zarówno przyjęcie, że w art. 95 ust. 2 chodzi wyłącznie o odesłanie do zasad, a więc jedynie do sposobów obliczenia emerytury wojskowej określonych w art. 15a i art. 18e ustawy zaopatrzeniowej (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17), jak i uznanie, że owe zasady nie mogą abstrahować od dwóch odrębnych kręgów adresatów owych zasad, gdyż są one odnoszone tylko do nich, skoro unormowane w powołanych przepisach zasady obliczenia emerytur wojskowych dotyczą jedynie "żołnierzy powołanych do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r." oraz "żołnierzy powołanych do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 2012 r." (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 223/13), natomiast z całą pewnością nie żołnierzy, którzy pozostawali w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., gdyż zasady obliczania przysługującej im emerytury wojskowej określają art. 14 i art. 15 ustawy zaopatrzeniowej, przewidujące między innymi możliwość doliczenia do wysługi emerytalnej okresów "stażu cywilnego". To drugie stanowisko bez wątpienia zyskuje zresztą wsparcie w wykładni gramatycznej (kontekstowej), która nakazuje odwołanie się do tekstu, którego część stanowi zwrot podlegający interpretacji (kontekstu), a zatem każe uwzględniać także miejsce (otoczenie), w którym ustawodawca ów zwrot umieścił. W świetle uregulowań zawartych w powołanych przepisach wspólnym mianownikiem dla wszystkich wymienionych grup żołnierzy zawodowych jest natomiast tylko maksymalna i minimalna kwota emerytury, która nie może przekroczyć 75% podstawy jej wymiaru (art. 18 ust. 1 oraz art. 18h ust. 1), a także nie może być niższa od kwoty najniższej emerytury (art. 18 ust. 2 i 3 oraz art. 18h ust. 2), ale już nieprzyjęte w nich reguły obliczania emerytury.

Zdaniem Sądu Najwyższego wyrażonym w powołanej uchwale III UZP 7/21, wątpliwości w ramach tej metody wykładni dotyczą również sposobu rozumienia art. 15a ustawy zaopatrzeniowej w zakresie, w jakim co do samych zasad obliczenia emerytury przepis ten karze stosować wyłącznie art. 15 ust. 1 pkt 1 i

ust. 1a-5, a co za tym idzie, eliminuje możliwość uwzględnienia okresów "stażu cywilnego" zarówno poprzedzających służbę (art. 15 ust. 1), jak i przypadających po zwolnieniu ze służby (art. 14). Nie jest więc jasne, czy jeśli mowa o zasadach określonych w art. 15a, to chodzi tu o niemożność wykorzystania (skonsumowania) w celu zwiększenia emerytury wojskowej okresów "pracy cywilnej" tylko z tej przyczyny, że mimo potencjalnego braku przeciwwskazań wynikającego z przepisów ustawy "staż cywilny" nie będzie wykorzystany z powodu osiągnięcia kwoty emerytury wynoszącej 75% podstawy jej wymiaru, na co będą składały się wyłącznie uwzględnione okresy służby, czy też pominięcie przez ustawodawcę w art. 15a ustawy zaopatrzeniowej art. 14 oraz art. 15 ust. 1 tej ustawy wskazuje bardziej na zamierzoną, pierwotną niemożność wynikającą z ograniczeń narzuconych przez ustawodawcę. Jak się jednak zdaje, więcej argumentów przemawia za drugim z przedstawionych wariantów interpretacyjnych. Po pierwsze, wskazuje na to bowiem posłużenie się przez ustawodawcę w art. 15a ustawy zaopatrzeniowej zwrotem "na zasadach określonych w...", który językowo jest niemal identyczny, jak użyty w art. 96 ust. 2 ustawy emerytalnej zwrot "według zasad określonych w...", przy czym ten pierwszy niewątpliwie oznacza sposób obliczenia emerytury wojskowej i jej wzrostów z pominięciem (ustawowym) okresów "stażu cywilnego". Po drugie, jest to szczególnie widoczne w odniesieniu do zasad obliczania emerytury wojskowej określonych w art. 18e ustawy zaopatrzeniowej, które nie tylko pomijają wspomniane wcześniej art. 14 i art. 15 ust. 1 tej ustawy, ale także art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 1a-5 i przewidują własne, odrębne regulacje dotyczące samej służby wojskowej oraz okresów zaliczanych do niej i z nią równorzędnych mających wpływ na prawo i wysokość emerytury (art. 18b-18d). Po trzecie, zgodnie z obowiązującymi zasadami wykładni językowej każdy wyjątek od zasady, a takim jest (co wynika już choćby z samej treści przepisu) regulacja art. 95 ust. 2 *in fine* ustawy emerytalnej, powinien być wykładany ściśle.

Uwzględniając systemowe reguły wykładni, Sąd Najwyższy w powiększonym składzie stwierdził, że wykładnia ta w pierwszej kolejności może posłużyć potwierdzeniu obowiązywania w polskim prawie zabezpieczenia społecznego zasady prawa do jednego świadczenia z tytułu tego samego ryzyka ubezpieczeniowego, czyli regułą, że nie występuje kumulacja świadczeń. Podstawą

wyodrębnienia poszczególnych ubezpieczeń są różne ryzyka socjalne, przed skutkami wystąpienia, których dany subsystem chroni ubezpieczonych. Reguła wypłacania tylko jednego świadczenia stanowi wyraz obowiązującej w prawie ubezpieczeń społecznych zasady solidarności ryzyka i nie jest sprzeczna z konstytucyjną zasadą równości wyrażoną w art. 32 Konstytucji RP (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2012 r., I UK 390/11, OSNP 2013 nr 9-10, poz. 114 i wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 8 marca 2016 r., III AUa 1816/15, LEX nr 2026435, J. Czerniak-Swędzioł, *Zasada (nie)kumulacji, czyli o zbiegu prawa do świadczenia emerytalnego z systemu powszechnego i wojskowego*, Roczniki Administracji i Prawa 2021, XXI, s. 707-716). W wyroku z dnia 24 stycznia 2019 r., I UK 426/19, Sąd Najwyższy uznał, że dokonana przez niego wykładnia znajduje wsparcie w odwołaniu się do konstytucyjnej zasady równości (art. 32 ust. 1 Konstytucji RP), która zakłada, że wszystkie podmioty prawa charakteryzując się w równym stopniu określoną cechą istotną, powinny być traktowane równo, przy czym zakłada się również zasadność wyboru takiego, a nie innego kryterium zróżnicowania, z urzeczywistnianiem konstytucyjnego prawa do zabezpieczenia społecznego, o którym mowa w art. 67 ust. 1 Konstytucji RP.

Europejski Trybunał Praw Człowieka w sprawach: Persjanow przeciwko Polsce, skarga nr 39247/12 i Rał przeciwko Polsce, skarga nr 41178/12 (LEX nr 2626955 i 2627060) uznał uprawnienie państwa – strony Konwencji o ochronie prawa człowieka do samodzielnego kształtowania systemu zabezpieczenia społecznego, w tym do wprowadzenia zasady wypłaty jednego świadczenia, w myśl której świadczeniobiorcy nie można przyznać jednocześnie dwóch świadczeń. W postępowaniu przed Trybunałem Praw Człowieka pierwszy skarżący podniósł, że musiał dokonać wyboru pomiędzy przyznaną mu wcześniej emeryturą wojskową, a świadczeniem z powszechnego systemu ubezpieczeń, w sytuacji gdy argumentował, że powinien otrzymywać oba świadczenia jednocześnie. Drugi skarżący zauważył, że był zmuszony wybierać pomiędzy przyznaną mu rentą wojskową, a wcześniejszą emeryturą z powszechnego systemu ubezpieczeń, a uzasadniał, że powinien otrzymywać oba świadczenia jednocześnie. W obu sprawach Rząd Rzeczypospolitej Polskiej podnosił zasadę solidarności społecznej i zachowanie stabilności finansowej systemu ubezpieczeń społecznych (Najnowsze

orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach polskich, Ministerstwo Sprawiedliwości dnia 20 lutego 2019 r.), a Trybunał – uznając skargi za niedopuszczalne i podlegające odrzuceniu na podstawie art. 35 ust. 4 Konwencji – stwierdził, że skarżący nie wykazali, aby byli „właścicielem mienia” lub choćby mieli uzasadnioną „ekspektatywę” jego uzyskania w rozumieniu art. 1 Protokołu Dodatkowego Nr 1 do Konwencji. Odnośnie do zarzutu naruszenia art. 14 Konwencji Trybunał stwierdził, że wskazany w nim zakaz dyskryminacji nie ma niezależnego bytu, a ma charakter akcesoryjny, stanowiąc jedynie uzupełnienie materialnych postanowień Konwencji i Protokołów Dodatkowych do niej oraz znajduje zastosowanie wyłącznie w związku z realizacją praw i wolności nią zabezpieczanych. Dlatego ocena budzącej wątpliwości regulacji powinna być dokonywana pod kątem konstytucyjnych zasad równości i sprawiedliwości społecznej. W tej ocenie, kryterium, które zdecydowało o uprzywilejowaniu (pobieraniu dwóch świadczeń) żołnierzy, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r., jest brak możliwości uwzględnienia w wojskowej emeryturze jakiegokolwiek „cywilnego” okresu emerytalnego, zaś do kręgu podmiotów charakteryzujących się wskazaną cechą relewantną należą zarówno żołnierze, którzy zostali powołani do służby po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r., jak i niektórzy żołnierze, którzy pozostawali w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. (jeżeli nie mogli skorzystać z uprawnienia do wykorzystania „cywilnej” wysługi emerytalnej, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 września 2021 r., III UZP 5/21).

Uwzględniając systemowe reguły wykładni, Sąd Najwyższy w powiększonym składzie stwierdził z kolei, że wykładnia ta w pierwszej kolejności może posłużyć potwierdzeniu obowiązywania w polskim prawie zabezpieczenia społecznego zasady prawa do jednego świadczenia z tytułu tego samego ryzyka ubezpieczeniowego. W systemie powszechnym reguła ta bez wątpienia znajduje potwierdzenie w regulacji art. 95 ust. 1 ustawy emerytalnej, który stanowi, że w razie zbiegu u jednej osoby prawa do kilku świadczeń przewidzianych w ustawie wypłaca się jedno z tych świadczeń - wyższe lub wybrane przez zainteresowanego, a także w art. 95 ust. 2 *in principio* tej ustawy, zgodnie z którym przepis ust. 1 stosuje się również, z uwzględnieniem art. 96, w razie zbiegu prawa do emerytury

lub renty określonych w ustawie z prawem do świadczeń przewidzianych w przepisach o zaopatrzeniu emerytalnym osób, o których mowa w art. 2 ust. 2, to jest żołnierzy zawodowych oraz funkcjonariuszy Policji, Urzędu Ochrony Państwa, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Biura Ochrony Rządu, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej. Sąd Najwyższy zwrócił także uwagę na analogiczne regulacje zawarte w zawierających tożsamą regulację art. 7 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz art. 7 ustawy zaopatrzeniowej. Podobną regulację zawiera także art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników. Również szczególne ustawy dotyczące sędziów i prokuratorów, to jest ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz ustawa z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze regulują w podobny sposób przypadki zbiegu prawa do uposażenia w stanie spoczynku z prawem do emerytury powszechnej. Opisane wyżej przypadki potwierdzają zatem zasadę niewystępowania kumulacji świadczeń przysługujących na wypadek spełnienia się ryzyka "starości" w ramach różnych systemów, zarówno ubezpieczenia społecznego, jak i zaopatrzenia. Zasada ta doznaje jednak ustanowionych ustawowo wyjątków, co wynika nie tylko z brzmienia analizowanego art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej, ale także z art. 33 ust. 2a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, który stanowi, że przepisu ust. 2 (tego artykułu) nie stosuje się do osób uprawnionych jednocześnie do emerytury rolniczej oraz do emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ust. 1, art. 24a lub art. 184 przepisów emerytalnych. Oznacza to, że osoba, która nabędzie prawo do emerytury rolniczej oraz do emerytury powszechnej na podstawie wymienionych przepisów będzie miała też prawo do wypłaty obu tych świadczeń, a nie tylko do jednego z nich, to jest świadczenia wybranego. Podobny wyjątek zawiera art. 42 ust. 2 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych, z którego wynika, że prawo do emerytury rolniczej oraz do emerytury powszechnej przysługuje osobie, o której mowa w ust. 1 (to jest osobie urodzonej po dniu 31 grudnia 1948 r., której przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ustalono prawo do emerytury rolniczej, z

zaliczeniem okresów, o których mowa w art. 20 ust. 1 pkt 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, a która po dniu wejścia w życie ustawy osiągnie wiek 60 lat dla kobiety i 65 lat dla mężczyzny i zgłosi wniosek o emeryturę powszechną określoną w art. 24 lub art. 184 ustawy emerytalnej i której przysługuje - w zależności od jej wyboru - emerytura rolnicza ustalona z zaliczeniem wskazanych okresów albo emerytura powszechna), jeżeli po wyłączeniu okresów wskazanych w tym przepisie osoba ta spełnia warunki do emerytury rolniczej. Opisane wyjątki, rozważane przez pryzmat wykładni systemowej, nie mogą wszakże być pomocne przy rozstrzyganiu przedstawionego zagadnienia prawnego powstałego na tle wykładni art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej już choćby z tej przyczyny, że regulacje art. 33 ust. 2a ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz art. 42 ust. 2 ustawy o emeryturach kapitałowych posługują się zupełnie innymi sformułowaniami, które przede wszystkim określają krąg podmiotów uprawnionych do równoczesnej wypłaty dwóch świadczeń emerytalnych, natomiast tylko pośrednio nawiązują do zasad ustalania (obliczania) tych świadczeń. Wobec powyższego twierdzenia Sądu Apelacyjnego, iż „możliwość pobierania obu świadczeń jest w swej konstrukcji zbliżona do konstrukcji rolników pobierających świadczenia rolnicze mogących jednocześnie efektywnie nabyć świadczenia w systemie powszechnym, gdy są urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 r.” należy uznać za nieprawidłowe.

Zdaniem Sądu Najwyższego w powiększonym składzie, przy stosowaniu wykładni systemowej konieczne jest również sięgnięcie do kwestii temporalnych, które spowodowały, że doszło do zróżnicowania zasad obliczania emerytur wojskowych w zależności od daty powołania do służby. Sąd Najwyższy przypomniał w związku z tym, że na mocy pierwotnego brzmienia ustawy emerytalnej żołnierze zawodowi, którzy rozpoczęli służbę po dniu wejścia w życie tej ustawy (1 stycznia 1999 r.), zostali włączeni do powszechnego systemu ubezpieczeń społecznych, natomiast uprawnienia emerytalne żołnierzy pozostających w służbie w tym dniu były określane nadal przez przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym tych osób (art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej w jej pierwotnym brzmieniu). Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw wprowadziła jednak do systemu emerytalnego zmiany polegające na ponownym objęciu żołnierzy

zawodowych, którzy wstąpili do służby po dniu 1 stycznia 1999 r., zaopatrzeniowym systemem emerytalnym oraz wyłączeniu ich z ubezpieczeń społecznych, co stanowiło "rewizję" rozwiązania uprzednio przyjętego przez ustawodawcę. Poczynając od dnia 1 października 2003 r., wszyscy żołnierze zawodowi są zatem objęci systemem zaopatrzeniowym, bez względu na datę podjęcia służby. Wejście w życie ustawy zmieniającej z dnia 23 lipca 2003 r. doprowadziło równocześnie do zróżnicowania zasad obliczania emerytur wojskowych w odniesieniu do żołnierzy zawodowych, którzy służbę podjęli przed dniem 2 stycznia 2003 r. oraz poczynając od tego dnia. O ile bowiem ci pierwsi zachowali prawo do obliczenia wysokości emerytury wojskowej na dotychczasowych zasadach (art. 15 z uwzględnieniem art. 14 ustawy zaopatrzeniowej), o tyle dla tych drugich, to jest tych, którzy zostali powołani do służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r., emerytura wojskowa wynosząca także 40% podstawy wymiaru za 15 lat służby wzrastała "według zasad określonych w art. 15 ust. 1 pkt 1 i ust. 1a-5", a zatem wzrost przysługującej im emerytury nie mógł już uwzględniać okresów składkowych i nieskładkowych poprzedzających służbę wymienionych w art. 15 ust. 1 pkt 2-4 ustawy oraz przypadających po zwolnieniu ze służby (art. 14 ustawy). Opisana regulacja wyraźnie wskazuje na to, że wskutek zmian dokonanych ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. doszło do wprowadzenia nowego modelu obliczania emerytur wojskowych dla "nowych" żołnierzy zawodowych, powołanych do służby po dniu 1 stycznia 1999 r., przy czym zmiany te miały obowiązywać na przyszłość i ziścić się w praktyce nie wcześniej niż po dniu 31 grudnia 2013 r., gdy pierwsi powołani do służby żołnierze zawodowi osiągną minimalny 15-letni okres tej służby. Tacy żołnierze już w chwili powołania ich do służby znali swoją sytuację prawną po osiągnięciu tego stażu. Wiedzieli między innymi, że wprawdzie nie będą mogli uwzględnić sobie w stażu emerytalnym mającym wpływ zwiększenie świadczenia jakiegokolwiek stażu "cywilnego", zarówno poprzedzającego służbę, jak i uzyskanego po zwolnieniu ze służby, jednakże z drugiej strony nabędą prawo do emerytury powszechnej, jeśli zdecydują się na podleganie ubezpieczeniom społecznym i zgromadzą kapitał składkowy, który zostanie "skonsumowany" po osiągnięciu przez nich powszechnego wieku emerytalnego bez względu na długość okresu opłacania składek. Model ten jest zaś szczególnie łatwo dostrzegalny, jeśli

wziąć pod uwagę kolejne zmiany dokonane przez ustawodawcę ustawą z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin, ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin oraz niektórych innych ustaw. Ustawa ta wprowadziła bowiem kolejną kategorię żołnierzy zawodowych powołanych do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 31 grudnia 2012 r., poświęcając jej dodany Rozdział 1a, a w nim między innymi art. 18e, w myśl którego emerytura dla (takiego) żołnierza wynosi 60% podstawy jej wymiaru za 25 lat służby wojskowej i wzrasta o 3% za każdy dalszy rok tej służby (ust. 1) i podwyższa się ją o 0,5% podstawy jej wymiaru za każdy rozpoczęty miesiąc pełnienia służby na froncie w czasie wojny oraz w strefie działań wojennych (ust. 2). Co więcej, przepisy omawianego Rozdziału 1a nie nawiązują do przepisów Rozdziału 1, tworząc własne określenie służby wojskowej oraz okresów zaliczanych do tej służby.

Sąd Najwyższy stanął na stanowisku, że systemowa wykładnia użytego w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej zwrotu "z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa (...) została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo 18e ustawy (zaopatrzeniowej)..." daje podstawę do przyjęcia, że ów wyjątek należy interpretować nie tylko przedmiotowo, to znaczy wyłącznie przez pryzmat zasad obliczania emerytury wojskowej wynikających z art. 15a albo 18e ustawy zaopatrzeniowej, ale także podmiotowo, co oznacza konieczność wzięcia pod uwagę adresatów tych przepisów. To dla nich ustawodawca wprowadził bowiem (na przyszłość) możliwość równoczesnego pobierania emerytury wojskowej i emerytury powszechnej, odbierając im równocześnie prawo do wzrostu emerytury wojskowej z tytułu doliczenia stażu "cywilnego" i pozostawiając jednak taką samą możliwość (prawo wyboru) także dla żołnierzy powołanych do służby przed dniem 2 stycznia 1999 r., po spełnieniu (poczynając od dnia 1 stycznia 2025 r.) przesłanek określonych w art. 18i ustawy zaopatrzeniowej.

Sąd Najwyższy w powiększonym składzie zwrócił także uwagę, że na problem ten należy spojrzeć także szerzej, uwzględniając (temporalnie) czas, w którym zostały wprowadzone omawiane zmiany ustawowe. O ile bowiem we wcześniejszym okresie mieliśmy do czynienia z sytuacją, w której wzrost emerytury wojskowej mógł nastąpić z tytułu doliczenia okresów składkowych i nieskładkowych, a prawo do emerytury powszechnej wiązało się nie tylko z osiągnięciem wieku emerytalnego, ale także z posiadaniem określonego stażu emerytalnego, złożonego właśnie z okresów składkowych i nieskładkowych, o tyle nowe zasady obliczania emerytur wojskowych dla żołnierzy powołanych do służby po dniu 1 stycznia 1999 r. oraz poczynając od dnia 1 stycznia 2013 r., znajdują, bądź będą w przyszłości znajdować zastosowanie w czasie, gdy prawo do emerytury powszechnej jest uzależnione wyłącznie od osiągnięcia wieku emerytalnego i zgromadzenia odpowiedniego kapitału składkowego, a nie od okresu, w którym ów kapitał był gromadzony.

Zdaniem Sądu Najwyższego wyrażonym w uchwale III UZP 7/21, opisany wyżej rezultat wykładni systemowej znajduje potwierdzenie także w wykładni funkcjonalnej (celowościowej) art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej. Pośrednio cel uregulowania zawartego w tym przepisie wynika bowiem z (...) uzasadnienia projektów obu wyżej omówionych zmian ustawowych, z których wynika, że projektodawca nie zakładał możliwości kumulacyjnego pobierania świadczeń z obu systemów. Przyjął bowiem, a założenie to zostało następnie w pełni zaakceptowane i zrealizowane w toku procesu legislacyjnego, że w każdym przypadku osoba uprawniona do emerytury wojskowej oraz emerytury powszechnej, która pozostawała w zawodowej służbie wojskowej w dniu 1 stycznia 1999 r., musi dokonać wyboru świadczenia, które ma być jej wypłacane, również wtedy, gdy wysokość emerytury wojskowej została obliczona wyłącznie na podstawie okresów tej służby, bez "uzupełnienia" jej o zwiększenie wynikające z przebytych okresów składkowych i nieskładkowych. O ile przy tym (z przyczyn wcześniej opisanych) wyjątki od zasady niewystępowania kumulacji świadczeń przewidziane w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników oraz w ustawie o emeryturach kapitałowych wykładane systemowo nie mogą być pomocne przy rozstrzyganiu przedstawionego zagadnienia prawnego, o tyle ich wykładnia funkcjonalna (celowościowa)

potwierdza, że użyty w art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej zwrot "z wyjątkiem przypadku, gdy emerytura wojskowa (...) została obliczona według zasad określonych w art. 15a albo 18e ustawy (zaopatrzeniowej)..." oznacza jego zastosowanie wyłącznie w odniesieniu do żołnierzy wymienionych w tych przepisach (wyrok z dnia 9 marca 2022 r., I USKP 75/21).

Taki cel wprowadzonej regulacji wynika też z samej konstrukcji kolejno dokonywanych zmian ustawowych, których lektura upoważnia do poglądu, że celem ustawodawcy było pozbawienie żołnierzy możliwości zwiększania emerytur wojskowych przez uwzględnienie przebytych przez nich w ramach stażu powszechnego okresów składkowych i nieskładkowych, rekompensowane prawem do pobierania dwóch świadczeń emerytalnych, oczywiście po spełnieniu przewidzianych w ustawach warunków ich nabycia. Wspólnym mianownikiem uzasadniającym prawo do dwóch świadczeń są uwarunkowania wynikające z przepisów prawa niepozwalające na wykorzystanie stażu „cywilnego” w emeryturze wojskowej, a nie wybór emeryta wojskowego. Stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17, zostało podzielone w niektórych orzeczeniach Sądów Apelacyjnych, m.in. w: Katowicach z dnia 26 lipca 2019 r., III AUa 1045/18 (LEX nr 2775762) oraz Białymstoku z dnia 29 czerwca 2020 r., III AUa 1019/19 (LEX nr 3063811) i z dnia 29 lipca 2020 r., III AUa 365/20 (LEX nr 3063805). Odmienne Sąd Apelacyjny w Szczecinie, uznając w uzasadnieniach wyroków z dnia: 23 kwietnia 2020 r., III AUa 629/19 (LEX nr 3049613), 9 września 2020 r., III AUa 330/19 (LEX nr 3118421), że „prawo do otrzymywania jednego świadczenia z ubezpieczenia społecznego jest trwale usankcjonowane”. Określony sposób rozwiązania tej kwestii stanowi jeden z elementów całościowo pojmowanych zasad ustalania uprawnień emerytalnych, które w jednej postaci są adresowane do osób, które wstąpiły do zawodowej służby wojskowej po raz pierwszy po dniu 1 stycznia 1999 r., a w innej postaci - do tych, które pozostawały w tej służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r. Taka wykładnia omawianych przepisów zdaje się wynikać również z celu przyświecającego ustawodawcy, który ma odzwierciedlenie w uzasadnieniu rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 września 2021 r., III UZP 5/21).

Co słusznie podkreślił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 24 stycznia 2019 r., I UK 426/17, taki cel nie pozostaje natomiast w sprzeczności z zasadą wzajemności składki i prawa do świadczenia, która w polskim systemie ubezpieczenia społecznego nigdy nie była pojmowana w sposób absolutny (wyroki Trybunału Konstytucyjnego z dnia: 11 grudnia 2006 r., OTK-A 2006 Nr 11, poz. 170; 27 stycznia 2001 r., SK 41/07, OTK-A 2010 Nr 1, poz. 5). Wynika to z ogólnej logiki systemu ubezpieczeń społecznych, kierującego się nie tylko zasadą wzajemności składki (która ma charakter przymusowego, ogólnie rzecz biorąc bezzwrotnego i powszechnego świadczenia pieniężnego), ale również regułą solidarności międzypokoleniowej (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 24 października 2005 r., P 13/04, OTK-A 2002 Nr 1, poz. 2) czy szerzej: solidaryzmu społecznego (wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 22 czerwca 1999 r., OTK 1990 nr 5 poz. 100 i z dnia 4 grudnia 2000 r., K 9/00, OTK 2000 Nr 8, poz. 294) oraz powszechności i względnej jednolitości kryteriów przyznawania świadczeń i określania ich wysokości (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 8 września 2005 r., P 17/04, OTK-A 2005 Nr 8, poz. 90). W związku z tym brak prostej zależności między prawem do świadczeń i ich wysokością a okresem opłacania i rozmiarem składki nie zawsze oznacza niekonstytucyjność konkretnej regulacji (wyroki Trybunału Konstytucyjnego: z dnia 20 maja 2000 r., K 37/98, OTK 2000 Nr 4, poz. 112 i z dnia 11 grudnia 2006 r., OTK-A 2006 Nr 11, poz. 170). Jeśli bowiem emeryt korzysta ze wzrostu emerytury wojskowej z tytułu "cywilnej" wysługi emerytalnej, to oznacza, że zostaje zachowana zasada wzajemności składki i świadczeń w rozumieniu funkcjonującym w polskim systemie ubezpieczenia społecznego nawet wtedy, gdy włożony wkład nie jest wprost proporcjonalny do korzyści, jaką przynosi zwiększenie emerytury. Wypada w tym miejscu dodać, że przejście w obecnie obowiązującym modelu zabezpieczenia społecznego z dotychczasowego systemu "zdefiniowanego świadczenia" na system "zdefiniowanej składki", który wyraża się w daleko idącej proporcjonalności między wniesionym wkładem a wysokością świadczenia, istotnie ograniczył zasadę solidarności wspólnoty ryzyka w tym znaczeniu, że nie występuje obecnie mechanizm umożliwiający rozdział środków do osób, które krócej i mniej partycypowały w finansowaniu swojego ubezpieczenia emerytalnego. W ocenie wyrażonej w doktrynie (K. Antonów, *Zasady równości i sprawiedliwości społecznej*

w *prawie emerytalnym*, Annales, UMCS, 2015 nr 2, s. 23) brak tego typu korekty (wyrównania socjalnego od bogatszych do biedniejszych) w społecznym systemie emerytalnym może być odczytany jako nadmierna indywidualizacja świadczenia niezgodna z należyтым urzeczywistnianiem prawa do zabezpieczenia społecznego po osiągnięciu wieku emerytalnego (art. 67 ust. 1 Konstytucji RP), realizowanego również przy respektowaniu reguł solidarnościowych, w tym założenia, że członkowie wspólnoty ryzyka korzystają także ze środków niewypracowanych przez nich samodzielnie.

Zasada zdefiniowanej składki oznacza niemal całkowitą likwidację redystrybucji w systemie emerytalnym, czyli wysokość emerytury zależna jest w całości od zgromadzonych składek w całym okresie aktywności zawodowej. Sąd Najwyższy w obecnym składzie aprobuje kierunek wykładni art. 95 ust. 2 ustawy emerytalnej zaproponowanej przez Sąd Najwyższy w powiększonym składzie w Uchwale III UZP 7/21. Odnosząc ją zatem do okoliczności faktycznych sprawy - przyjętych przez Sąd Apelacyjny, a ustalonych przez Sąd I instancji, które pozostawały niesporne - należy stwierdzić, że E. S. został przyjęty do służby przed dniem 1 stycznia 1999 r., od dnia 31 maja 1990 r. nabył prawo do emerytury wojskowej. Do wysługi emerytalnej zaliczono okres służby wojskowej od dnia 20 października 1965 r. do dnia 30 maja 1990 r. Tym samym jako żołnierz zawodowy nie był więc w ogóle objęty "nowymi" regulacjami określającymi zasady nabycia prawa do emerytury wojskowej o zasady obliczania tego świadczenia. To powoduje zaś, że nie może skorzystać z wyjątku opisanego w powołanym przepisie i mieć prawo do pobierania dwóch świadczeń, to jest emerytury wojskowej i emerytury powszechnej, nawet uwzględniając niemożność skorzystania przez niego z uwzględnienia w ramach wysługi emerytalnej stażu "cywilnego".

Kierując się przedstawionymi motywami oraz biorąc pod uwagę wniosek skarżącego, a także stwierdzając, że powołana w rozpoznawanej skardze kasacyjnej podstawa naruszenia prawa materialnego jest oczywiście uzasadniona, Sąd Najwyższy orzekł, co do istoty sprawy, na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c., odstępując od obciążania ubezpieczonego E. S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zielonej Górze kosztami postępowania kasacyjnego na podstawie art. 102 k.p.c.

[SOP]